

DANICA.

Katolišk cerkven list.

Tečaj XII.

V Ljubljani 23. rožnika 1859.

List 13.

Sanja.

Rajnimu gosp. Jožefu Kanduč-u. *)

Že sapice večerni hlad pihljajo,
Na jasnem nebu zvezde se prižgó;
Presvitle z žarki ljubo se igrajo.
Mi v bolno srce sladek mir lijó;
Kot iskrice premično tam migljajo,
V neskončnem morji plavajo lahnó;
V zahodu ena se za drugo skrije,
Od vzhoda pa me novih luč obsije.

In tak se vedno zvezdice vertijo
V zercalu bistrim sinjih visočin,
Prihodnjo noč mi zopet tam gorijo,
Kjer vidil pred sim jih iz gostih tmin.
Al sladkih zvez na zemlji, ki minijo,
Oh! več jih ni, ostane le spomin,
Zdravila, ki ne da skeleči rani,
Ki vseka jo ločitve čas neznani. —

Tak v tožne čutja misli so vtopljene,
Ko trudne zaostanejo oči.
Dokler me plamen zarije rumene
O svitu dneva zopet ne zbudi.
Al spanje duhu misel ne prežene,
V deželi sanj veliko doživí.
Ter vživa pretečenih dni veselje.
Ponavlja spolnjene in prazne želje. —

Prijatelj vnétih družbe vidil zbrane,
Njih sreče sim tud jaz deležin bil;
Pri gostji je okinčane dvorane
Prijazen prostor blago nas hladil.
Kak ble od radosti so srca vžgane,
Nadlog in tóge meč jih ni moril.
Poznali smo prijetne govorice,
Napivali le glasne si zdravice.

Ne vem, kako se to je dokončalo.
Na enkrat bil sim v tujim kraji sam;
Od prejšnje sreče se mi je sanjalo.
Vrniti pa se nisim vedil kam:
Kar se odgerne černo zagrinjalo.
In, žalost britka, kaj zagledam tam:
Naj ljubsiga prijatla smert nemila
Je na mertvaški oder položila!

Poljubim ga in vroča solza zmoči
Mu persi, kjer že merzlo je serecé.
Obilna množica tud solze toči.
Globoko ranjena stoji molcé.
Pa, kot na nebu mavrica napóci,
Prečudni žarki sobo razsvitlé.

In Jože vstane v rajski že blisavi,
Ter v tolažilo té besede pravi:
„Cvetica v svetim raji lepše klije.
Ak jo zgubi na zemlji ternjev vert;
Prejasno solnce vekomaj ji sije.
Ji ne proti strupene slane smert.
Naj v radosti vam srce mirno bije,
Žalosti grenke preč verzite pert.
Sklenili bomo spet se v večni zori,
Pa pomni vsaki naj: Memento mori!“

In v hipu tem prikazen se je skrila.
Ki je polajšala mi serčni stan
V oboku daljnem zarja prisvetila
In pripeljala spet je beli dan.
Me vabi k sebi vencana gomila.
V katero dragi je pokojnik djan.
Glej, rožice so mu tihotne straže.
V vesele družbe več se ne prikaže! —

O bratec! v našim vertu več ne klijesh.
Zapustil pa ločitve ran si meč.
Gor v rajskim jutru blago mano piješ.
Kjer ternja ni bodečiga nič več.
Ter v solzni dol nam mile upe liješ.
De zveza naša ni za vselej preč.
Ker govoriš o večno jasni zori.
Pa opominjaš tud: Memento mori! —

I. Volk.

ANTON MARTIN

po milosti Božji Lavantinski škof vsim vernim
Lavantinske škofije ljubi Božji mir in blagoslov
(žegen) iz vsega srca želim.

Pred petimi tedni sim Vas povabil, preljube moje ovčice, prav priserčno moliti, da bi dobri Bog strašno šibo hude vojske po svoji milosti nam odverníl, ki se nam je kazala. Prosili smo, pa Bogu še ni dopadlo, nas uslišati. Kervava vojska se je vnela, ter so naši bili prisiljeni, nad sovražnike planiti, ki so nas tako dolgo dražili. Naša avstrijska slavna vojska je na sovražnikovo zemljo serčno stopila hitro po Veliki noči, in mi plahi poprašujemo: kdaj bo konec terdiga boja? — Vas, preljube moje ovčice, po očetovsko podučiti, Vas zmot ovarvati in Vam srce povzdigniti, naj ta moja pastirska Beseda velja.

Ali veste, zakaj se je ta huda vojska vžgala? — Za pravico in resnico: za resnico naše svete vere, za sveto mater katoliško cerkvo; za pravico našiga cesarstva, za svetiga Očeta papeža in za našiga svitliga cesarja Franca Jožefa sedanja vojska velja. Pravica in resnica pa se ne smete po nobeni ceni izdati, ampak raji preliti za té dve naj dražje reči na sveti po izgledu Kristusovim poslednje kaplice kervi. Sveta pravica in resnica ste nebeške hčeri, za ktere se vojskujemo; naša vojska je pravična, in zmaga mora naša biti, če je bomo vredni.

Ako se tvoj hudobni, nepokojni sosed zlobí, tebi lepo polje vzeti, kteriga si od svojih rajnih očetov in dedov po vsej pravici uadedit (poerbal); ako iše tvoje travnike in

*) Gospod Jožef Kanduč, rojen 21. prosenca 1827 v cerkljanski fari na Gorenškem, je, prehladivši se, po prav kratki bolezni umrl 15. prosenca 1859 v Leskovcu na Dolenskim. Bil je ves vnét duhovnik; zraven tega pa je bila cela njegova obnaša vedno tako prijazna, jasna in ljubeznjiva, da ga je vsakdo ljubil, ki ga je poznal. Zeló je tedaj njegova prezgodnja smert, ki ga je poko-ila v nar boljših letih, užalila vse farmane, posebno pa njegove prijatle. Naj mu blagovoli tudi „Danica“ ta spominek hraniti in ga podati njegovim častivcem, v kterih sercu si je blagi pokojnik zanesljivo nevsahljiv spomin zasadil.

senožeti pokositi, ktere so tvoji spredniki tebi sporočili, ali se ne boš za svojo pravico poskusil? — Slab mož bi bil, in pa malopriden gospodar, če bi se dal svojemu krivičnemu sosedu posiliti. Ljudje bi se ti smejali, in hudobneži ogon za ogonam tvojiga polja sebi priporali in te djali na kant. — Poglejte enako hočejo našimu svitlimu cesarju in tudi nam, ki smo njihoviga veličastniga cesarstva otroci, hudobni sovražniki storiti.

Ravno je petdeset let, kar so bili sovražni Francozi v tretjic naše dežele z grozovito silo napadli, in si mnogo dežela, pol Koroške in celo Krajnsko do Stajarske meje osvojili, avstrijsko cesarstvo oslabilo. Z Božjo in združeno močjo so naši očeti sovražnike slavno premagali, jih zapodili iz naših dežel in si svoje lastine spet pridobili. Pred enajstimi leti so sovražni Sardinci (Piemontezci) na Laškem zopet naše cesarstvo v naj večji stiski napadli, ter se hotli lepih dežel polastiti; pa naši hrabri vojsaki so jih nažgali in zagnali globoko v njihove kraje, kakor Vam verli odsluzeni bojaki doma radi pripovedajo. Sovražniki ponizani so miru prosili, in naš usmiljeni svitli cesar so jim kakor dober sosed prizanesli in odpustili. Ali se tolika dobrotu hudobneza ne poboljša, marveč mu le serce daja, si orožje pobrusiti in o prvi priliki svojiga dobrotnika zopet napasti. Tako sovražni Sardinci z nami delajo. De jim ni naša slovita premaga ušeca bila, si lahko mislite. Hitro so jeli hudo sovraštvo kovati; in sami preslabi nas premagati, so se s sovražnimi Francozi združili, ki avstrijsko cesarstvo od nekaj pisano gledajo.

Nas svitli cesar, skerbni oče in mož ves dobriga serca, ki dobro vejo in sami občutijo, kako huda nadloga je kervava vojska, so dolgo in dolgo poterpeli, de so sovražniki nad nas gerdo lajali, dražili in podpihovali zoper nas vse sovražne moči. Kedar pa naši sovražniki lepe sprave nočejo, in silovito vojsko po vsej sili kuhajo, de po vsih njihovih krajih vre in kipí, so prisiljeni tudi naš svitli cesar, in mi z njimi kervavi meč potegniti, naj si ravno miliga cesarja serce boli, kakor nam v svojem dopisu 28. maliga travna pretepo povejo, rekoč, de ni za cesarja več težave ne skerbi od kervave vojske. Vse prelite solze in kaplice kervi naši sovražniki na vesti imajo, ki so nam to vojsko po krivici nakovali. Nasa vojska je pravična in sveta dolžnost; ona se poskusa za našo staro pravico, pa tudi za resnico naše svete vere. Kako pa to?

Dobro Vam je znano, de svetiga Petra stol v Rimu stoji, ki je steber keršanske resnice, ktero nam je Bog razodel. Na Laškem naš sveti Oče papež prebivajo, ki so naj viši Božji namestnik in vidni poglavar svete cerkve Kristusove na sveti. Neveream in krivovercam na to skalo svete katoliške cerkve naj huje merzi. To sveto stolico prekucniti in naj višiga Pastirja vdariti, si sovražniki naše svete vere po vsej moči prizadevajo, očitno in skrivaj, s silo in zvijačami, kakor nam zgodovina priča. Pred šestdesetimi in več leti so papeža Pija VI., in kakih deset let poznej Pija VII. posilama iz Rima odpeljali, in pred desetimi leti so jim sedanji papež Pij IX. težko ubežali. Ravno tako tudi zdej brezdašni prekucuhi, ki nimajo vere, nimajo Boga, išejo italijansko ljudstvo oslepiti s sladkimi obljubami, ga ob pravo vero djati, in po tem naj višiga Pastirja vdariti, de naj bi se dopolnile Jezusove britke besede: „Vdari pastirja in ovce se bodo razkropile.“

Kajti pa na Laškem naši avstrijski vojsaki čujejo, in našo sveto katoliško cerkev s papežem zvesto varujejo, so hudobnežem na poti. Sklenili so že dolgo in v svojih zapeljivih pismih na ravnost oznanili, de hočejo avstrijsko mogočno vojsko iz italijanske zemlje izgnati, papežovo stolico po vsej sili podreti, in potem svojbodno živeti po svoji spačeni volji, zatreti sveto katoliško cerkvo, ki jim take svojevolje ne dopusti, de bi pregrešno gospodarili, se premoženja polastovali, kervovili in ljudi obérali do bele kosti. To je njihova misel in želja iz samiga pekla doma,

in takim prekucuham so zdaj sovražni Sardinci in Francozi roko podali! Ne daj Bog, de bi taki zderžali!

Poglejte, preljudi Moji, za to našo staro pravico in sveto resnico je toliko naših verlih fantov, junakov na polje cesarjevo vzelo od očeta in matere slovó, ter so segli za orožje, nam ohraniti našo ljubo domovino pred grozovitnimi sovražniki, de ne priderejo v naše lepe kraje palit in kervovit. Vidili ste sto in sto bronastih topov in veliko tavžent železnih krogel po železnici v Laške dežele peljati, srečali po veliki cesti dolge rajde pešcov in konjikov, ki grejo se postaviti kakor skala sovražnikom v bran. Vse je pripravljeno, vse je na nogah; le samo ene reči je sedaj še naj bolj potreba, in ta je Božja pomoč, — sreča iz svetih nebes, od Gospoda vojskinih trum našimu pravičnimu orožju, našim junakam, verlim vojsakam. In de nam Bog srečo da, kaj je še potreba? Moliti — pridno pomagati, doma dobro čuti, serčnim in pa stanovitnim biti; in z nami bo Bog. „Je pa Bog z nami, kdo bo zoper nas?“

Molimo prav serčno, naj bi dobri Bog našim vojsakam srečo dal; prava molitev je na vojski mogočna pomočnica. Ko se je v starem zavetu Božje ljudstvo nad sovražne Amelečane v vojsko podalo, kterimu je Jozve vojvoda bil, se je tudi Mojzes z Aronom in Uram na goro molit podal, naj bi srečo Božji vojski izprosil. Dokler je Mojzes s povzdignjenimi rokami molil, je Božje ljudstvo sovražnike premagovalo; ko je pa Mojzes v molitvi pešal, so sovražni Amelečani močnejši prihajali. Aron in Ur sta Mojzesu roke tako dolgo podperala, de so Izraelci sovražnike popolnoma zmagali. Poglejte, koliko stanovitna molitev premore! Molimo torej za svetiga Očeta papeža Pija IX., naj jih Bog ohrani in ne da sovražnikom v roke. Molimo za našiga deželniga očeta in cesarja Franca Jožefa I., ki imajo dni in noči toliko težkih skerbi, naj jih dobri Bog s svojo mogočno roko podpera, de bojo svoje in naše sovražnike srečno premagali in nam slaven mir zadobili. Molimo za svoje brate vojsake, ki na bojiši za nas terpijo; pa tudi za sovražnike pomolimo, naj jim sveti Duh pamet razsveti, de bodo svojo krivico spoznali, in nehali prelivati nedolžne kervi. Molite v cerkvi po vsaki očitni službi Božji za srečo naši vojski in za ljubi mir. Naj molijo otroci po šoli, pa tudi delavci krog mize doma s povzdignjenim sercam po vsaki večerji, rekoč: „Se Očenaš in česena si Marija za naše vojsake na boji, naj bi srečno zmagali in došli skoraj zdravi in veseli nazaj!“

De bomo pa bolj radi in z večim dobičkam molili, so sveti Oče papež Pij IX. velikonočno sredo dovolili vsim vernim odpustkov tri sto dni, kolikorkrat se k naročenim molitvam, ljubi mir spet izprosit, pobožno zidejo in jih zvesto opravijo; pa tudi popolnoma odpustik vsakiga mesca enkrat za ves čas, dokler se bodo te molitve opravljale, vsim ravno tim vernim, ako zakrament svete pokrove in presvetiga Rešnjiga telesa vredno prejmejo in po tem v cerkvi te naročene molitve vredno opravijo. Bojo žereče krogle na bojišu švigale, se bodo tudi naše goreče molitve k nebesam povzdigale pred veličastni sedež neskončne milosti Božje, in gotovo, Bog bo naše prošnje uslišal; saj nam usmiljeni Jezus obljubi, rekoc: „Resnično resnično, vam povém, karkoli bote Očeta prosili v mojim imeni, vse vam bo dal.“

Kakor je pa Mojzes obedve roki v molitvi tako dolgo povzdigal, de je Jozve sovražnike zmagal, moramo tudi mi serčno molitvo podperati z radodarnostjo in s stanovitnostjo v velikih potrebah in težavah, ktire huda vojska ima. Dobrovoljna radodarnost in pa serčna stanovitnost ste dve mogočne pomočnici naše molitve. Sami lahko spoznate, koliko truda in skerbi imajo naši vojsaki po noči in po dnevi, koliko póta prelijejo, pa tudi kervi, ktire sovražno orožje zadene. Po veliko mestih so si za to žlahne gospe in gospodičine v roke segle, de pripravljajo za ra-

njene vojsake pertice, povoje in podlage. Usmiljene sestre so se ponudile, de bojo bolnim vojšakam ljubeznjivo stregle. To storiti tudi nam ljubezen domovine velevala. Mati gospodinja! nimaš ti sina v boji, — sestra brata na vojski? Soseba, boš zapustila sosedoviga fanta, ki za našo domovino kri prelivala! — Dobre žene bojo starih sraje in rokavcov poiskale, pridne dekleta bodo platnene cunje za podlage pipale; tudi šolarčki in šolarice bojo cunjice cukali, kedar o poldne na šolo čakajo, kakor jim bojo gospodje naročili in pokazali, de se bo dovolj te potrebne robe nabralo in za vojsaki poslalo, de ranjenim ran s senam zati-kati ne bo potreba. Možje gospodarji pa bojo voljno pomagali, in našo vojsko po svojim premoženji podperali. Naši fantje postavijo za ljubo domovino svoje življenje in kri, kaj bi se pa nam premoženja mililo, jim pripomoči, de srečno zmagajo in nam ljubi mir nazaj prineso.

Kako dolgo bo pa ta vojska terpela? To sam Bog ve. Preteklo francosko vojsko smo čez dvajset let imeli, od ktire še mnogo starih ljudi veliko ve povedati. Naši rajni očetje so stanovitni ostali cesarju, pokorni in zvesti Bogu; srečno so zmagali, in Bog je jim in nam nad tri in trideset let ljubi mir uživati dal. Bolj zvesto ko bomo molili, bolj radi ko bomo naši vojski pomagali, poprej nam bo vsemogočni Bog pomagal sovražnike užugati in ljubi mir zadobiti. Oče nebeški bo svojo mogočno roko iztegnil, in razkropili se bodo sovražniki naši, Marija, naša skerbna mati in našimu cesarstvu vselej mogočna pomočnica, nas tudi v sedanji sili ne bo zapustila, in nam bo mila, de srečno premagamo.

Potreba je pa tudi čuti vsakimu kristjanu, posebno pa gospodarjem doma; kajti imamo dvojne sovražnike: skrivne in očitne, vnanje in domače, naj hujsi so pa domači, ki vnanjim vrata odperajo in jim v naše kraje gladek pot delajo. Njih oče je greh, krivovera pa mati. Saj jih še dobro poznate od leta 1848, kako so sladke obljube delali, krivo prerokovali, cesarja in namestnike Božje opravljali, ljudi podpihovali, in zaničevali sveto vero, ktera veli: „Dajte cesarju, kar je cesarjeviga, in Bogu, kar je Božjiga.“

Kdor svitliga cesarja čerti, zaničuje namestnike Božje in Vas nepokoršine uči, ni Božji človek, ni Vaš prijatelj, nosi si kmetiško suknjo ali gosposko, inaj si kratko ali dolgo brado; in takih se v časih vojske ne manjka, ogle-duhov in prekucahov, navjemnikov peklenske sovražne moči. Ne terpite med seboj takih lažnikov, in ne verjemite vsak-terih laži, ki se o vojski rade med ljudi trosijo. Zanesimo se na Boga, na svitliga cesarja in pa na junško našo vojsko. Bog svojih otrok ne zapusti, ki se poskušajo za pravico in resnico, ki se vojskujejo za sveto cerkev in pa za ljubo domovino.

Preljube moje ovčice, ne bojte se, in nikar naj Vam v tih stiskah serce ne upade. Imamo tri skerbne očete, ki za nas dni in noči skerbijo: naš svitli cesar, viteški Franc Jožef I., le jim pridno in stanovitno pomagajmo; — naš sveti Oče papež Pij IX., ki za nas molijo; le molimo tudi mi za Njih, de nam skoraj ljubi mir od Boga izprosijo, in Jih naj ne da sovražnikom v roke. Tretji in naj mogočnejši je Oče nebeški, ki nad nami čuje, in brez kteriga vednosti las ne pade z naše glave; kaj bi se bali! Nas saj sveta vera uči, de njim, ki Boga ljubijo, se vse reči v dobro izidejo (Rim. 8, 28.). Le eniga se bojmo, in to je greh; on je kervave vojske kriv. Ne recimo, de je nismo zaslužili, ki smo lepe mirne leta gostokrat v hudo obračali. Vsakdo naj svojo roko na serce položi in globoko izdihne, rekoč: „O Gospod! bodi mi grešniku milostljiv.“ Tako nas bo dobri Bog uslišal in nam pomagal, poprej ko mislimo.

Imamo pa tudi trojno drago domovino, za ktero skerbeti, če je potreba vse dati, tudi življenje moramo pripravljeni biti z veseljem. Perva je naša dežela mater-

na, lepa mogočna Avstrija, ljuba zemlja, v kteri naši rajni spijo, so veseli kraji, v kterih je naša zibela tekla, domovina očetna in materna, ki nas je izredila in preskerbela, de lahko varno in srečno živimo, dokler jo varujemo, — zemlja domača, v kteri, ako Bog da, bodo enkrat počivale tudi naše kosti. To domovino našo ljubiti ne le z besedo, marveč v djani, jo varovati in ji pomagati, je kristjanu sveta dolžnost.

Druga ljuba domovina je naša sveta katoliška, sama izveličanska cerkev, ki nas je pri svetim kersti prerodila in posvetila v Božje otroke. Za njo so se vojskovali sveti aposteljini, so kri prelivali sveti mučenci; za sveto cerkev se vojskujemo zdaj tudi mi. Kdor sveto katoliško cerkev zapusti, vse zgubi.

Naša tretja domovina je Očetova hiša v nebesih; in v to tretjo domovino le skozi perve dve srečno dojdemo. „Ali nebeško kraljestvo, pravi Jezus, silo terpi, in le oni, ki si silo prizadenejo, ga bodo posedli.“ Ni se torej čuditi, de se nam dostikrat na tem svetu huda godi za svete nebesa. Prelepo nas usmiljeni Jezus za to tolaži in uči, rekoč: „Na svetu bote stiske imeli, pa le zaupajte; jaz sim svet premagal.“ Jan. 16, 33. Naj velja kar rado: z Jezusom srečno premagali bomo tudi mi.

Bog in Marija bodi z nami, z našim cesarjem in z vojsaki našimi! Amen.

Pri sv. Andreju v Lavantinskem delu 20. maja 1859.

Anton Martin, s. c.

škof Lavantinski

Bratovščina

za vedno čiščenje sv. Resnjiga Telesa in lepšanje revnih cerkv v ljubljanski škofiji.

To ime nosijo male bukvice prelepe bratovščine, ki se je, kakor je poslednja Danica ob kratkim naznanila, 9. roznika tudi v Ljubljani slovesno pričela.

Ljubljanski korarski zbor, poterdilši to bratovščino, serčno zeli, de naj bi kmalo veliko udov pridobila, ki bi goreli za čast presvetiga Resnjiga Telesa in lepoto hiše Božje in saj nekoliko zadostovali za tolikero nečast, ktera se Gospodu v tem naj lepšim spominku njegove ljubezni mnogokrat godi; torej je namen naslednjih verstic, pravce Zgodnje Danice, in po njih tudi venko drugih soznati z imenovano bratovščino in jih vanjo privabiti.

1. Ljubezin do presvetiga Resnjiga Telesa je bila že od nekdaj znamenje pobožnih in bogoljubnih duš, ker je bila in je še zmiraj sredi vseh njih serčnih cutil; presveto Resnje Telo je pa tudi neusahljivi vir vseh gnad Božjih, in sredina vse Božje službe. Ker pa gorečnisi kristjanje vidijo, de temu presvetimu Zakramentu toliko nečast delajo krivoverci in malopridni verni, jih je spodbudlo zediniti se, de bi tolikrat ponavljano nečast po svoji zmožnosti s toliko večji častjo nadomestovali. Stare so torej bratovščine, kterih cil in konec je, presv. Resnje Telo vedno čistiti in moliti, ker se mu tudi vedna nečast od drugih strani godi. Vzroki te nečasti so pa zlasti v naših časih trojni, nevednost, hudobnost, ali pa tudi revšina. Veliko ljudi namreč Jezusa v presvetim Zakramentu ne spozná; Bog jim bodi milostljiv, ter jim daj spoznati Svetost vseh svetost! — Veliko jih je, Bogu bodi potoženo! ki sovražijo Boga in Njega, ki ga je Bog poslal, Jezusa Kristusa; Bog jim daj pravo resnično spreobrnjenje! Veliko jih je pa tudi, ki v svoji revšini presvetimu Zakramentu, akoravno bi radi, ne morejo po zunanje časti skazovati, kakor se spodobi tej nezmerui Skrivnosti. Vsim tem trem zadržkam v okom priti in tako nečast, ki se Jezusu v presv. Resnjim Telesu dela, popravljati, je namen, cil in konec imenovane bratovščine.

2. Vsaki čas ima svoje slabe in dobre strani; vsaki čas svoje pregrehe in pomočke zoper nje. Leta 1840 so

se bile v Brusli bogoljubne duše zedinile, imenovane pregrehe zoper sv. Rešnje Telo ovirati in odvrčevati ter nasproti delati; in od tod se je ta bratovšina razširjati začela, je, Bogu bodi hvala, tudi k nam prispela, ter se slovesno pričela 9. roznika t. l.

3. Nje namen, kateri jo od vseh drugih dozdanjih bratovšin presv. Rešnjiga Telesa loči, je: nečast, ki se presv. Skrivnosti godi, odvrčevati, kar si s tem prizadeva, de njeni udje vedno časte presv. Rešnje Telo, de molijo za nevedneže, de bi edino živiga Boga v presv. Rešnjim Telesu spoznali, in za hudobneže, de bi se resnično spreobrnili, in de revnim cerkvam potrebnih reči omisljujejo, de bi se zamogel presv. Zakrament spodobno v njih hraniti. V čast naše škofije se mora pač spoznati, de so naši verni sploh prav radodarni, kar zunanjo Božjo službo tiče, vendar pa so večidel zlasti v nekterih krajih prerevni, de bi zamogli iz lastnih moči spodobnih cerkvenih reči si napraviti. In ker zerno in zerno da pogačo, in kamen na kamen palačo, je tudi v tem le zedinjenih moči treba. Kaj malo zdá tudi velik dar, ako le edini ostane, ako jih pa veliko tudi le po malim da, in leto na leto daje, se veliko premore.

4. Poglavar naše sv. cerkve, sv. Oče papež Pij IX., so torej bratovšino s tako blagim namenam s serčnim veseljem pozdravili ter ji leta 1852 bogate odpustike podarili. Zgodnja Danica jih je v poslednjim listu svojim braveam naznanila. Z ravno takim veseljem so to bratovšino, ki se je na Dunaju osnovala, sprejeli ter jo leta 1858 z enakimi odpustiki oblagodarili. Naša (ljubljska) bratovšina je za zdaj še hči dunajske matere bratovšine; gotovo jo pa bodo sv. Oče tudi mater bratovšino spoznali, ako se bo, kar je upati in kakor prečastiti korarski zbor serčno zeli, mnogo po škofii razširila.

5. De bi se preblagi namen te bratovšine dosegel, sleherni bratovskih udov vsaki mesec po eno celo uro, kateri si vsaki sam zvoli, sv. Rešnje Telo v cerkvi moli, če to ni moč, pa doma, in plačujejo po pol goldinarja na leto. Kogar to malo težko stane, pa le dvanajst krajcarjev podeli. Kdor sicer v bratovšino ni zapisan, pa vendar vsako leto en goldinar milosnje dá, se imenuje deležnik bratovšine, in ima, akoravno odpustikov ne vživa, delež pri molitvah bratovšine. S tem denarjem se bodo spodobne masne oblačila in dostojne cerkvene posode nakupovale in revnim cerkvam podarovale.

6. V bratovšino zapisujejo vsi častiti fajmoštri ali njih namestniki, *) ki imena in milosnjo pošiljajo v Ljubljano vis. čast. g. dr. Pauker-ju, semenškemu špiritvalu, ki je zdaj njeni vodnik.

7. Preblago bratovšino z veliko besedami pobožnim Slovenceam in Slovenkam priporočevati, se nam zdi od več. Njen blagi namen je zadostno in nar. veči priporočilo. — Božji blagoslov naj se razliva nad njo in njenimi udi! L.

Ljudski misijon v Šmartnu pri Kraju.

Po dovolitvi visokočastitiga ljubljanskega škofijstva od 1. sveč. t. l. se je bil misijon pričel 15. vel. travna ob 4. popoldne. Zeleli so duhovnjani (farmani), de bi se misijonski gospodje sprejeli v slovesni procesii med zvonjenjem, kateri pa v to niso privolili, ker, de je njih postavam nasproti, in so torej poprejšnji večer natihami prišli. Bili so vv. čč. gg. Jakop Horvat, prednik, Jožef Premož in Anton Kovalek, duhovni iz misijonske družbe sv. Vincenca Pavla od sv. Jožefa pri Celji.

Nar pred so s pesmijo „Veni Creator Spiritus“ pomoči sv. Duha prosili k temu silo tehtnemu delu, potem so domači v. č. g. fajmošter misijonskemu predniku podali stolo

in britko martro ter mu s tem vodstvo misijona izročili. To silno ginljivo in visokopomenljivo izročilo so gosp. fajmošter nekako z naslednjimi besedami spremili:

„Ranjki milostni prečastitljivi knez in škof so meni pred 15 leti to duhovnijo (faro) izročili in mi na serce pri-terdili, de naj bom zvest pastir in naj duše k Bogu vodim. Kolika nezmerna je ta naloga za slabiga človeka! Jezus je zamogel sam od sebe reči: Jest sim dober pastir. On, ki je bil svet, je vse Svoje življenje iskal, kar je bilo zgubljeniga, in je Svojo kri prelil za naše zveličanje. Po tem svetim zgledu si je tudi fajmoštru z vsimi močmi prizadevati, de svoje duhovnjane uči, jim deli svete zakramente, grešnike svari, za vse moli, jim v vsih potrebah pomaga in z nar. boljším zgledam sveti, de za svoj poklic postavi svoje premoženje, zdravje, in tudi svoje življenje, če je treba; in ako je vse to spolnil, de ponižin skliče: Nepridni hlapci smo! Ako to premislim, in zraven tega vidim, kako me slabost prihajóče starosti in večkratna bolehnost na bližnjo sodbo opominja; mora zares strah in groza moje serce pretresati. — Pri poslednjih duhovskih vajah nam je rekel č. O. vajni vodja, ako fajmoštra enake skerblijivosti zavoljo njegove službe stiskajo, naj kako posebno dobro delo počne, de zamujeno nadomesti, naj p. ljudski misijon napravi, ker misijon ima posebno gnado od Boga, pridige tujih duhovnov se z veči gorečnostjo poslušajo, kakor druge krati, z večim zaupanjem se jim serca odperajo, sploh, misijon ima nar. blagodarne nasledke za popboljšanje ljudstva. Na enak misijon sim torej jel misliti. Ranjki knez in škof so poslednje ure svojiga življenja z veseljem privolili misijon naši duhovnijski (farni) cerkvi, in so mu podelili svoj nadpastirski blagoslov; gg. misijonarji so mi kar precej obljubili; in doseženo je, kar smo toliko časa želeli, od česar smo toliko govorili, — spolnjeno je: gospodje so tukaj pri altari. Visokočastiti g. prednik bodo za čas misijona tukaj duhovni pastir (fajmošter), oni bodo vse vravnovali, jest in moji duhovni bratje jim bomo v vsim pokorni. Tudi vi, moji duhovnjani (farmani), jim bodite pokorni, sprejemajte njih nauke z nar. boljši radovoljnostjo, in vernite se v resnici k Bogu, kakor bodo vam pot kazali. Začnite tedaj, visokočastiti gospod, svoje visoke, blagorne opravila, naše serca so pripravljene, začnite v imenu Jezusa in Marije in pod branbo našiga cerkveniga pomočnika sv. škofa Martina.“

Nato so imeli v. č. g. prednik pričetni govor, v kterim so omenili, de pridejo v imenu svetiga Očeta papeža, ki so ljudske misijone cerkveno poterdili in jih z milostjo popolnoma odpustkov obdarovali; v imenu mil. škofa, ki so malo pred smertjo misijon dovolili, v imenu duhovniga g. očeta tega kraja, ki so za misijon prosili. Pa de je čas misijona vesel čas za duhovnijo, ko ji je toliko gnad odpertih, in kako žalostno bi bilo, ko bi kdo svoje serce za-terdil in pustil, de bi mu dnevi zveličanja brez dušnega dobička ušli itd.

Red Božje službe med misijonom je bil naslednji. O pol 6 je bila sv. maša z blagoslovama, potem 1. pridiga, potlej tihe maše pričujočih duhovnov; o pol 11 peta sv. maša, nato 2. pridiga. Popoldne ob 5 križev pot, potem 3. pridiga, lavretanske litanije z blagoslovama; poslednjič se je o pol 9 zvonilo budenje k pokori z enim zvonam skoz 10 minut, in takrat so farmani po deržinah molili za spreobrnjenje grešnikov.

Vse pridige so bile obravnate po določeni osnovi. O večerih so bile prav za prav misijonske pridige, kterih tvarina je bila: Namen človekov, hudobija smertniga greha, nečistost, pohujšanje, smert grešnikova, poslednja sodba, pekel, odkladanje pokore, usmiljenje Božje, česenje Marije Device, nebesa, nevredno Obhajilo. Ti nauki so bolj na to merili, de bi se um razjasnil in serca pretresle, kakor pa na to de bi bile čutila glajene.

Zjutranji ogovori so obsegali nauke od dolžnost in

*) V Ljubljani razun pri nunah zapisujejo v Šen-Klavži g. Köstl, pri sv. Petru g. Jeriha, pri Franciskanih v zakristii, pri sv. Jakopu g. Heidrih, v Ternovim v. č. gospod fajmošter.

grehov; od misel, opravljanja, obrekovanja, kletvinje in rotenja, od nečistiga govorjenja, petja in prepovedaniga znanja, od grehov zoper sedmo zapoved, od povračevanja, praznovanja nedelj in praznikov, pijančevanja, jeze in sovraštva, od bližnje priložnosti greha, od dolžnost otrok do staršev, od dolžnost zakonskih, od gospodarjev in poslov. Bili so prav ljubeznjivi in djanski nauki, in z veliko pazljivostjo so jih verni poslušali.

Opoldanski ogovori so zadevali zakramenta sv. pokore in presv. Rešnjiga telesa v naslednjim redu: Spoved in dolga spoved, napčna sramožljivost pri spovedi, spraševanje vesti, obžalovanje ali grevinga, zadostovanje, povračevanje v greh, sv. Obhajilo. Prav radi so verni pobožne ogovore poslušali in z nar boljšim srcem sprejemali. Terpele so pridige čez eno do poldruge ure, in ljudje so vselej od začetka do konca z nar večjo pazljivostjo poslušali.

Pervi ponedeljek je bil med pridigo za odraslene spovedni poduk za otroke do 15. leta in potem spoved, v torik ob 9 pa slovesno obnovljenje kerstne obljube in sv. Obhajilo. To opravilo je bilo silno ginljivo in ljubeznjivo; do 300 otrok je bilo pri sv. Obhajilu. Drugi ponedeljek, 23. majnika, je bil počitek, kakor je navada v misijonih; ta dan ni bilo nič pridige, nobene slovesnosti, le samo stare, hirave, gluhe so spovedovali.

Spoved sploh za vse se je začela v sredo in je terpela do konec misijona. Spovedovali so od 3 zjutraj do 8 zvečer, razun med pridigami, ker takrat so se vsi spovedniki v prezbiterii zbrali, le samo poslednje dni se je moglo zavoljo sile ljudstva tudi med ogovori spovedovati. Po vredbi g. prednika so se večidel dolge spovedi od vsiga življenja ali saj od več časa opravljale, ker vest je bila zbujena, serce pretreseno, kesanje občutljivo in živo. Zanesljivo je, da je veliko stare nesnage izmite, njih veliko iz vestniga spanja k pravemu pokoju v Bogu pripeljanih. Večidel po 12 — 15 gospodov je spovedovalo. Obhajalo se sploh med misijonom ni, razun otroci v torik, stari bolelni ljudje in nekateri drugi o posebnih okoliščinah, tudi v saboto tisti, ki so mogli varhi biti. Gorečnost vernih, ob misijonu spoved opraviti je bila silno velika pri moških in ženskih; fantje in možje so za Božjo voljo prosili, naj se jim čez noč cerkev pusti odperta (kar se je bilo poslednji teden tudi dovolilo), ter so po 12 — 20 in še več ur pri spovednicah čakali, da so prišli na versto.

Pretresljiva in presunljiva je bila v saboto pridiga od nevredniga Obhajila. Duhovni so bili v prezbiterii zbrani in cerkveno (v koretljih) oblečeni; kar zaprosi pridigar, da naj se sv. Rešnje telo izpostavi. Domači duhovni pastir vzame iz tabernakelja naj svetjši Zakrament in duhovni pokleknejo na altarne štaple. Zdaj začne pridigar v imenu farmanov Jezusa v sv. Rešnjim telesu za zamero prositi zavolj vsih božjih ropov in oskrunovanj, ki so se ti nezmerni Svetosti kdaj zgodili. Kakošen pretres je bil v tem trenutku, se ne da popisati, vse se je jokalo in zdihovalo, in spoznavalo svoje grehe in večno zvestobo obetalo. — Potem je pridigar prosil za zamero domačiga gosp. fajmoštra v imenu farmanov, in jih je nagovoril, da naj bi očitno naznanili, da nimajo do nikogar nobene jeze v sercu, in da pred Bogom vse odpusté, kar se jim je žaliga zgodilo. Nasledvala je prošnja v imenu otrok do staršev, da naj jim odpustijo. V znamenje veselje sprave je pridigar prosil za blagoslov z Narsvetjšim, kateri se je vjel z besedami govornikovimi: „O ljubeznjivi, o sladki Jezusi!“ To saboto niso več na novo spovedovali, ampak že spovedani so še enkrat prišli, ako bi se kaj na vesti imeli, ali pa ko bi se jim bilo te dni kaj primerilo, ko so na sv. Obhajilo čakali; bili so v saboto in nedeljo zjutraj od 2. še enkrat odvezani, ako je bilo treba, in popolnoma očišeni. (K. nasl.)

Ogled po Slovenskim in dopisi.

Iz Ljubljane, 24., 25. in 26. maj. serpana (julija)

bodo Njih milost goriški vikši škof, prečastitljivi gospod Andrej Golmajer, 21 ljubljanskim gg. klerikam delili vikši duhovske posvečevanja ter jih mašnike posvetili. Ker bodo Njih milost ljubljanski osiroteli škofji to posebno in veliko dobioto skazali, in ne le posvečevanja opravljali, temuč celo v naše mesto v ta namen se potrudili; se spodobi vernim naše škofije za Nje, kakor tudi za posvečence k Bogu pobožno moliti, da bi nam dal dobrih, gorečih in bogoljubnih duhovnih služabnikov Gospodovih v slavo Božjo, zveličanje vernih in povikševanje sv. matere katol. Cerkve.

Iz Ljubljane. P. Česar je polno serce, iz ust gre, je star in resničen pregovor; akoravno se v drugih okoliščinah vedno bolj poterjuje, da obrača človek jezik v to, se drugačniga kazati, kakor je v resnici. Tudi je resnično, da kar človek vedno premišluje, bere al pretuhtuje, vse v svoje meso in kri spravi ter mu ravno to po vsih straneh kipi iz serca. Polnijo se pa serca dan današnji le prerade s slabim blagom, z branjem nečednih bukev in časnikov, ki so polni strupa, ki katoliške naprave pikajo, obrekujejo, zmetajo in grajajo. Lahko vedo, da so v krivoverskim duhu pisane, al to jim nič ne dě; zavoljo par velikrat zlaganih novic se prebirajo in hvalijo brez kraja in konca! Nasledek taciga nespremišljeniga branja je pač žalosten, ker s tem si marsikdo svoje serce popači, spridi in skazi, da je ne- previdama pravi farizej, nar bolj tehtne reči narobej prevdarja in prevrača, in skorej nevedama še druge zapeljuje. Tega sim se prepričal unidan v pogovoru, od kod de je sedanja vojska? Terdila je namreč neka gospa, opirajoca svoje misli na več „učeni“ (?) gospodov, da sta sedanje vojske le „papež in konkordat“ kriva!! *) Kdo drugi more take misli imeti, kakor krivoverce, ki mu je konkordat tern v peti? In vender je tista gospa vidin ud katoliške cerkve. Vprašamo pa, zakaj de bi bili vzrok sedanje vojske papež, ki so skoro jetnik Francozov in so že poskušali, iz Rima zbežati in v Avstrii pribežalisa iskati. (?) Kaj pa de bi bil konkordat pri tem kriv, ne vemo? Konkordat so naš svitli cesar s papežem sklenili, ki zadeva le Avstrijo, ne druge dežele, in tiče le cerkvene reči, ne pa vladnih. Se vč, krivoverske malopridneže nekoliko zbada, in za tega voljo vse slabo nanj mečejo. Al so nam pa zato protestanske vlade sovražne? Kdor bi kak tak pogovor utegnil slišati, da sta papež ali konkordat vojske kriva, naj si bo prepričan, da ne papež, ampak napoleonež, ne konkordat, ampak Emanuel — Cavourat so vojske krivi, in vse nadloge, ki iz nje izhaja. To so strašni biti, ki tepó ljudstva zavolj pregréh, ki jih pa uni „učeni“ gospodje spoznati nočejo, in še priproste ženske s tacimi lažmi pitajo!

Iz Feldkirch-a. K. Preslavne slovesnosti beremo iz Aachen-a, ki so se obhajale pri vkladu podstavniga kamna za novo cerkev Marijniga neomadežaniga spočetja.

Že davno so se pripravljali na ta lepi god; vse mestnjanstvo in vsi bližnji kraji so s hrepenenjem tega dneva čakali. Že v predvečer, 21. majnika, je bilo vse praznično; mlaje so stavili k hišam, ki so bili ozališani s cveticami, venci in banderci. Zmiraj bolj živo je bilo po cestah in potih, vsak vozovlak je priderdral z novimi gosti iz bližnje in daljave, in zmed visokih in naj vikših duhovskih castnikov. Med takimi so bili kardinal vikši škof Janecz žl. Geissel s posvečenim škofam iz Kolonije, škofje iz Moguncije, Monastira in Osnabrüka, in drugi visoki gospodje. Zvečer je ob sedmih zvonilo pri vsih cerkvah naznanovalo slovesni začetek tega sv. opravila, in tudi drugi dan zjutraj od 5. — 7. se je razlegalo veselo zvonjenje pri vsih cerkvah. Bile so vse ceste kakor v praznične mostovže

*) Kaj pa de? Naposled bota tudi papež in konkordat kriva, kadar bo une „učene“ gospode čevelj žulil! Ravno unidan je bil „Volksfrd.“ to nesramno obrekovanje nekterih sleparskih časnikov moško zavernil. Ali kaj, ko taki „učeni“ gospodje le rajši laž beró, kakor pa resnico! Vr.

spremenjene, hiše so bile premnogotersto in pomenljivo tudi s časopisnicami in spominskimi reki ozaljšane. Skoz vse vrata je ljudstvo v mesto vrelo, hiše, ulice in pota so bile napolnovane, v cerkve so tišali. Zanesljivo do 20.000 ptujih je bilo ta dan v Aachen-u. Ob 9. se je začela velika pontifikalna maša in med tem se je procesija vredila, s katero je šlo 6 škofov z drugimi visokimi duhovskimi častniki in pred njimi nenavadno veliko število duhovšine iz vseh krajev, zlasti taci, ki so v Aachen-u rojeni in so bili k tej slovesnosti povabljeni. En oddelik duhovnov je nosil svetinje stolne cerkve v predrazih in umetnih posodah, kakor je bila nekdanj vsako leto navada pri procesii o sv. Rešnjim telesu. —

Ne le vse ceste, kodar je procesija šla, vse okna in pomolji (altane) so bile z ljudmi napolnjene, tudi po strehah je bilo veliko gledavcov. — Mesto za novo cerkev je bilo tako lepo in imenitno opravljeno, da se ni več ne more želeči, ali zavolj presilne množice ljudstva niso mogle razne ločine visokih in družih povabljenih skoz in skoz redovno svojih prostor ohraniti. Ko so bili prišli na mesto, začne obilo kor pevcov lepo Klein-ovo kantato: „Himmel und Erde werden vergehen, aber dein Wort ist ewig. Nebo in zemlja bo prešlo, Tvoja beseda pa je večna.“ Nato so se pričele znane visoke in gniljive opravila za vkladanje podstavniaga kamna z litanijami vseh svetnikov itd. Škofje in vsi duhovni so višjemu škofu odgovarjali. Bil je tudi slovesin nagovor in bral se je spis, ki so ga potlej zadelali v vkladni kamen. Poslednjič so imeli tudi sami kardinal kratak ogovor. Opomnili so, kako je bil Karol Veliki, začetnik tega mesta, že pred več kot 1000 leti posvetil Materi Božji cerkev v Aachen-u, in kako si je potlej zmiraj prizadeval, jo z zakladi in svetostmi obogatiti.

Sčasoma je pri razširjanju mesta k temu tempeljnu Božjemu prišlo še veliko družih, in zlasti 8 duhovnijskih cerkev. Nova Božja hiša tedaj, ki se bo zidala v spomin razglašeniga neomadežaniga spočetja Marije Device, bo deveta farna cerkev v tem mestu. Opominjali so mestnjane, da naj bodo serčni in stanoviti pri zidanju cerkve; in prosili so nebeskiga blagoslova nad delo in nad vse ki bodo k njemu pripomogli. Vse ljudstvo je nato pokleknilo in sprejelo pastirski blagoslov, in pričela se je procesija nazaj v stolno cerkev, od kodar je bila prišla. Bila je častitljiva slovesnost, — slovesnost v čast Marije Device brez madeža spocete. Prebivavstvo je bilo tako razveseljeno, da je večidel mestnjanskih hiš na večer bilo radovoljno razsvitljenih, desiravno je odbor za ta praznik bil namenil razsvitljavo opustiti. In pri tolikim prebivavstvu in 20.000 ptujcev je bilo vse mirno, tiho in veselo.

Z Dunaja. 18. t. m. V. č. g. provikar M. Kirchner piše, da se misli prihodnjo nedeljo z Dunaja skoz Carigrad podati v Aleksandrijo. V sredi prihodnjiga mesca meni dospeti v Kairo, se tamkaj kacih 11 dni muditi, in morebiti v oktobru (vinotoku) do Hartuma priti. Propaganda je obljubila stroške za novo misijonise nad Asvanam (v Šelatu), ali pa ob Rudečim morji, ko bi boljše kazalo. Druge stacione bodo skušali ohraniti, kolikor bo le moč. V Hartum so prišli od sv. Križa misijonarji Beltrame, Comboni in Meloto (iz g. Mazzatoviga vstava). Poskušali so v deželi zamurcov Dinkovcov in ob Sobatu in si dober vspeh obetajo. Do g. Kirchner-jeviga prihoda ostanejo v Hartumu, potem pa pojdejo v svoje novo misijonise. Misijonarja Lanz in Kaufmann in rokodelci Klančnik, Višnjovski in Albinger so bili mesca mal. travna (aprila) pri sv. Križu; gg. Morlang in Viehweider, je čutiti, da sta bila še v Gondokori. Od hudih bolezni so se vsi opomogli. Prehajajoči misijoni so bili še zmeraj nadaljevani, in so imeli dober nasledek. Z g. provikarjem pojde zdaj č. O. Reinthaler iz Gradea, dva druga duhovna iz reda sv. Franciška ga bota v Kairi pričakovala. Bila sta dosihmal v Jeruzalemu in znata že precej dobro arabsko. 2 duhovna s Tirolskiga in več delavcev je

za drugo leto odmenjenih. Prizadevali si bodo misijonarji svoje misijonise, kolikor bo moč, po samostansko vravnati; v ta namen mislijo vsi duhovni in neduhovni stopiti v tretji red sv. Franciška. Na Dunaji je zdaj misijonska reč na dobri stopnji. Kakim zadregam v sedanjih vojskih okolišinah je g. provikar pri propagandi v Rimu in pri misijonski družbi v Monakovim, kolikor je moč, v okom prišel. Dobri vspeh, ki se ga v novim misijonisu nadjajo, bo morebiti tudi tistim gg. iz Krajnskiga novo serčnost vnel, kateri na misijon mislijo, kakor upa g. provikar. — Poslednjič naročuje g. provikar, da naj v njegovim imenu naznamo duhovnim in neduhovnim dobrotnikom afrikanškiga misijona njegovo naj priserčniši zahvalo, ker meni, da sam ne more več v Ljubljano priti, kar naj bo tedaj s to priložnostjo vsem prijateljem in dobrotnikom tega misijona očitno in prijazno izrečeno in opravljeno.

Na Dunaji. 19. rožnika. †. — Že precej davno je, kar se vam nisim oglašil. Novic res de se ni pogrešalo, kaj pa de ne v tako viharnim času? ali perpravnih izbiriti ni bilo časa, k čemur ga pa še tudi danes ni. Le nekaj hočem semtertje omeniti. — Naj bolj zavzemavni so zdaj vojskini prigodki. Vsi oči, se vé de, se obračajo tje, kjer se ima čez marsikej razsoditi. Klobčič se je zmedel, in se še mede, in ni lahko najti konca ne kraja. Res je jel biti delež ljudstev boj, silin boj, in kako se bo končal, Bog sam vé. Kolikor vem in znam, tukajšnji pridigarji bolj npravno ali moralno (duhovno) stran vernimu ljudstvu pred oči stavijo, de je pač dandanašnji „greh“ spet Boga prisilil, s tako oestro šibo ljudi obiskati, ker se ne menijo več za druge ljubeznjive obiskovanja. Tedaj so tudi v ta namen molitve priporočane, in moli se za ranjene in pobite vojake, de ker se bojujejo za zemeljsko domovino, bi ne zgrešili večne tamkej v nebesih; moli se za srečo, za pravi mir med keršanskimi vladarji. Ravno tako se je tudi mnogo usmiljenih duš združilo, ranjenim in bolnim, bodi si z denarjem ali drugimi rečmi pomoči, ker ti so zares usmiljenja vredni in ga po vsi meri zaslužijo. Vse drugo je zdaj manji vrednosti, in vsak, če je še tako lahkomisljen, bo vender danes ali jutri spoznal, de ni več tako, kakor je bilo, de so hudi časi nastopili, in de naj hujši še le pridejo, če ne bo previdnost Božja drugače naredila. — Kakor so pa že tudi stvari, omeniti vender le tudi morem, kar se še semtertje v nemških listih bere, češ, de ima Avstrija zaslužen boj, ker „ultramontanizem“ tolikanj čehlja in še druge k temu sili. Pač gerdo in farizejsko krivičenje! Ravno tako se imamo Nemcam zahvaliti, de poznamo vsaj nekoliko tisto „preklicano“ Aboutovo delce „rimsko vprašanje“ (la question romaine), ki je polno zabavljic in pušic in za protestantovsko nemstvo kakor nalaš, kakor voda na mlin. — Bilo je tudi mnogo hvalnih pisem brati v spomin rajnkimu učenimu A. Humboldt. Prav imajo, de ga slavijo velikana učenosti in kakor dobriga in pošteniga moža; ali nemalo preveč se mi vender zdi, nemalo preveč si upa nekdo, ki med hvalnim spevam tudi slednjič še to pristavi, de ukljub vsenu natoroslovju, ki ga morajo prestati moderno natoroslovje in njegovi častitelji v zadevah vere, smejo vsi drugi z veseljem sercam za takim možem v pekel iti, kamor namreč so obsojeni od ultramontanecov ali čezgorcev t. j. katoličanov. *) Menim pa, de se tu ni norčevati; — on je že sojen, in je svoje prejel; naslednikom njegovim pa ne gre slavniga imena v posvetni vedi za tako šalo vpotrebovati, in še nevednih

*) Tu se prav jasno vidi modrost nekterih v kebre in metulje zasritih posvetnjakov, ki neki menijo de zavolj posvetne učenosti jih Bog ne sme kaznovati, ako so zaslužili. Zveličar je rekel: „Ako hočeš v življenje iti, spolnuj zapovedi!“ Ne pa: Ako boš na svetu z učenostjo slovel, ne moreš zaveržen biti. Kdo je bil učenější kot Salomon, in vender se je bil Bog od njega odvrnil, ko je bil jel pregrešno živeti. To pa ni rečno zastran Humboldta, ki je Bog njegov Sodnik in ne mi, ampak prederznikom, ki hočejo z uniga možaka posvetno slavo katoliško resnico skruniti. Vr.

z njim motiti. Pa tudi že na svoje ušesa sim slišal, pa ne mladih, ampak priletne može, ki so kakor žabe kvakali čez naše katoliške naprave, povzdigovali pa so kraje in ljudi, ki smejo tudi v nedeljo delati, kar čerjo, kjer popolna razujdanost gospoduje in morajo molčati katolčani, če jih je kej. Pa pozabim, de so bili morebiti druge, ali nikakoršne vere ne. Tako se godi tudi dr. Seb. Brunnerju. On tudi ne more svoje pravde dognati. Obsojen, odvezan in spet obsojen je v zadnje rekuriral, če bo kej. Kakor je že „Dannica“ povedala, bil je tožen, češ de je časnika „Presse“ obrekoval, ker mu je nekaj njegovih napak očital. Obrekovanje, je, ko bi res bilo, pač huda reč, posebno za tak časnik, ki se v toliko listih po svetu bere, — ali de bi bil svet in nedotakljiv, in de bi smel novice vsake baže „v podučevanje“ raznašati in s svojim pregovorom: „všim enaka pravica!“ v miru biti, to bi bila prehuda pravica, prevelika tirjatev. Odtod tedaj razpor in dolga pravda! zdaj pa z Bogom!

Razgled po keršanskim svetu.

Svitli cesar so obdarovali zagrebškiga kardinala višjega škofa svitl. gospoda Jurja Havlika s častnim redom sv. Štefana.

Vocovski škof Avgustin Roskovaneyi so bili 5. t. m. vmesteni v škofijo njitransko, njih naslednik v Vocovu, v. č. g. Anton Pfeidler, se bodo dali vmestiti v god ss. Petra in Pavla.

V Chur-u si je stolno korarstvo izvolilo noviga škofa v. č. g. Nikolaja Florentini-ta, dosedanjiga stolniga dekana v Monastiru.

Vojskne reči. Marsiktere, ki nekoliko mislijo, moti sedanji čas ta posebna zadeva, de katoliška Cerkve v sovražnikovi kakor v naših deželah moli za svojo vojsko, za kralja ali cesarja, za častni mir ali zmago, tu in tam škofje pišejo pastirske liste zastran vojske svojim vernim. Kako se to strinja? — Res je, de tudi francoski škofje pišejo pastirske liste, tode ti listi imajo vse drugo lice, kakor pa pastirski listi naših škofov zastran vojske, kakor smo bili že enkrat nekaj v misel vzeli. Naši škofje naravnost in odkrito govoré, de naš cesar se vojskuje za pravico, za poštenje Avstrije itd., uni taci reči nič v misel ne jemljejo, oni merzijo nad vojsko zoper Avstrijo, ker ni žaljeno ne poštenje ne kaka pravica francoskiga cesarstva. Naši škofje moško terdijo, de naš cesar se vojskuje za vero; uni s slabo zanesljivostjo sem ter tje v misel jemljejo, kar Napoleon v ti reči obeta, če tudi lažnjivo, pa tudi, de je volja cesarjeva (Napoleonova), de se sv. Oče v vsih svojih pravicah tudi kakor svetin poglavar ohranijo. „Salzburger Kirchenbl.“ izmed šestnajst francoskih pastirskih listov, ki jih ima pred seboj, najde samo eniga, ki se mu zdi, de Napoleonovo djanje terdi, vsi drugi so tako pisani, de se jim ne more kaj očitati zastran tega. De pa sv. Cerkve sploh moli za cesarja, če je tudi pregrešin, pa za cesarstvo in svoje vojsake, de bi jih Bog hudiga obvaroval, v tem ni nič pregrešniga; sej so prvi kristjanje še never-skim cesarjem v tem, kar se je smelo, pokorni bili, in za njih srečo, kar ni bilo veri nasproti, k Bogu molili. — Francoski škofje v svojih pastirskih listih vojsko le z malo besedami mem gredé v misel jemljejo; „Avstrija“ se ne imenuje v nobenim tih listov po imenu, ampak le sploh „ena zmed evropskih moči,“ njih veliko se še besede „sovražnik“ čisto ogiba; le bolj obširno popisujejo nesreče, ki jih vojska napravlja, in dobre miru. Vse drugači so pisali francoski škofje l. 1854, ko je bila vojska v Krimu zoper Rusa. Bojevanje zoper Rusa so, bi djali, kakor križansko vojsko zaznamnjevali, preganjanje katoliške Cerkve na Rusovskim razlagali in obilno zasluženje take zmage napovedovali. — Škofje še ne omenijo „jokanja in stokanja“ na Laškem, ki sta ga Napoleon in Viktor Emanuel na Laškem (iz ust prekucuhov in potepu-

hov) slišala; oni nič ne vedo od „stiskajočiga gospodovstva ptujčevske Avstrije“ na Laškem, od kteriga sardinska in francoska vlada svojimu ljudstvu govori. Nasproti pa škof v Ajacii, Italijan, naravnost pravi, de „ptujčevsko gospodovstvo“ na Laškem je „brezbožnost“ in prizadeve, Italijansko „poprotestanciti,“ in s tem daje pod nos Cavour-u in angleški propagandi, kteri Cavour na roko gre. V kakoršni koli duhovni stiski so francoski škofje, nobeden zmed njih „prekinčane“ zaveze Napoleonove z Viktor-Emanuelom in Garibaldi-tam še omenil ni. Montebanski škof med drugim pravi: Namestnik Kristusov, vesoljni oče vernih, gledajo z globoko serčno bolečino vojsko, ki je zavrela med nar večima katoliškima vladarstvama, in pa še ob takim času, ko se po eni strani krivoverstvo, po drugi pa sv. Cerkvi sovražno puntarstvo tolikanj silno perti, de bi Italijanskimu poropalo njegovo staro vero, in to vse skozi katoliško zemljo s tisto lažnjivo versko prostostjo obdarovalo, ki povsod, kamor se vrine, nima jadernišiga opravila, kakor katoliški Cerkvi poropati njene prostosti in nar svetejši pravice. Sveti Oče, kterih blago in dobro serce je dosihmal le britkosti prejemalo od tistih, ki jih je z vsakterimi dobrotami preoblagodarjalo, so nam torej poslali razpis od 27. mal. travna, v kterim nam prav živo naročajo, naj zapovemo očitne molitve, de bi se mir ohranil itd.

Kakor na Dunaji, tako tudi na Parskim v Monakovim napravljajo „domorodno družbo“ za Parsko in, kolikor se bo dalo, tudi za vso Nemčijo, ki bo imela namen, zmanjševati in lajšati stiske in britkosti sedanje vojske. — Ob sklepu deželnega svetovavniga zbora na gornjim Parskim je njegov predsednik Badhauser med drugim rekel v svojim končnim ogovoru: „Od 40 let ni bilo nikoli tako rezniga časa kot je zdaj. Vojska nastaja med puntam in pravičnostjo; svetost zavez je z nogami potaptana, in boj raznih zarodov na dan spravljajo. V ti vojski zamore in bo le tisto ljudstvo zmagalo, ktero je npravno (po duhovno) nepopačeno“ itd. Te besede imajo veliko v sebi in so prav po duhu sv. pisma. Binkoštno saboto se med drugim prelepim branjem pri sv. maši tudi to le bere iz 3. Mozesovih (pogl. 26.) bukev: „Ako bote po mojih postavah živeli, in moje zapovedi spolnovali... bote podili svoje sovražnike, in padali bodo pred vami. Pet zmed vas bo podilo sto vnanih, in sto zmed vas njih deset tavžent (to je, veliko trumo); padali bodo vaši sovražniki po meču pred vašim obličjem.“ To se je tudi velikrat spolnilo pri Izraelcih (gl. Sodn. 4, 15; 7, 22; 3. Kralj. 20, 20, 25; 2. Kron. 20, 24); zakaj bi se zdaj ne? Tode tega je potreba, kar Bog hoče: „po Božjih zapovedih živeti.“ Ako bi bili ljudje sploh in vojaki manj grešni, zanesljivo bi bila zmaga že dobljena; takó pa se mora pravica zmaševati, prejden da pravici in našimu bogoljubnimu cesarju pošteno zmago. Vojska je šiba Božja; vojska je šiba Božja za greh; vojska je šiba Božja za terdovratni greh! Dokler ne bo kaj boljši življenje, šibe ne more konec biti. Vojska terpi že skoraj dva mesca, pokončanih je že tavžente: pri ljudéh sploh pa se le malo pozná, de bi vojska bila! Sliši se kletvinja, vidijo se nesramne vlačugarstva, pōdi vdrihajo od plesavcov in celo smerkovih otrok, kakor pred vojsko! Ali se ne pravi to Bogu ukjubovati, in Ga na maševanje klicati? Taka terdovratnost se pač blezo ne bo zmodrila. Glejmo, de Bog ne stori, kakor z Izraelci, ki je bil stare nespokorne terdovratneže v pušavi pokončal in še le novi zarod poslal v obljubljeni deželo. Kdo vé, koliko jih bo še vojska vzela? Ali prišle ne mara bodo njene sestre, ki bodo zadele tudi serbečnike, ki menijo, de vojska do njih ne more, ako ne bo boljši. Veaka torklja bo grabila svoje; Bog se gotovo ne bo dal zasmehovati. On bo našiga po-božniga cesarja zanesljivo rešil, ali Njegovo pregresno ljudstvo bo poprej otepel. O de bi prikrajšal šibo! Pri nas je svitli cesar dober, mi podložni smo grešni; torej bomo oboji

tepeni. Pri sovražnikih so glavarji krivični (podložne naj Bog sodi); torej bodo oboji tepeni, pregorjé pa poslednjič poglavarjem in začetnikom od krivične vojske! Tudi nezbožni jeziki se bodo prepričali, da ne bo Bog tam pomagal, kjer bodo večí trume, ampak tam, kjer je pravica. Tudi brezbožni, kolikor jih ne bo šiba potrebila, bodo rekli: „Pravičin je Bog!“ — Kdaj pa bo to? Vse hrepeni po nagli zmagi. Pri Izraelcih najdemo, da jo je Bog prav hitro dajal, da so se le ljudje spreobrnili in k Bogu klicali; zanesljivo je, da bi jo tudi nam dal s to pogodbo. Boljši res veliko molijo, ali razuzdani nočejo od greha jénjati! Pregreha naj se konča, potlej bo kmalo vojske konec. — Tako mislijo, kolikor vemo in se nam zdí, umniši ljudje o sedanjim stanu, torej smo te misli skupaj zbrali in drugim v premislik zapisali.

Iz Rima pišejo ob koncu u. m., da je Napoleon zoper sv. Očeta in Njih svetovavstvo in duhovstvo nejevoljin in celo razdražen ker vidi, da mu nočejo popolnoma upati. Francosko je prav prav velikrat terdilo, da se sv. Očetu in Njih državi nič ni bati, in da za papeževo duhovsko in deželsko oblast nobene nevarnosti ni. Tako da ima francoski cesar nespremenljivo odmenjeno. Tudi sam cesar Napolen je bil sv. Očetu tako pisal, general Goyon in drugi imenitni francozje so sv. Očeta velikrat s tem prepričevanjem nadlegali. K vsim takim zaterdovanjem pa so sv. Oče kakor zaklenjeni, kakor kdo, ki bere, pa ne pazi na to, kar je bral, ali kakor kdo, ki le po zunanje kaj posluša in ne ve, kaj de govori. Enkrat so se neki papež pri taci zaterdovanjih na britko martro na mizi ozerli in rekli: „Ecco quello che non ha mai ingannato; in lui é la mia fiducia;“ to je: Ta je, ki ni nikoli goljufal, v Njem je moje zaupanje.“ Tako slabo, in še slabši zaupanje je tudi pri kardinalih, pri duhovstvu in pri vsih možeh praviga reda v Rimu; zavolj tega je cesar Napoleon nepokojin in čmern. — Tako so pisali iz Rima ob koncu pretečeniga meseca, in zdaj se že marsiktere reči od francoske prederznosti slišijo od ondot (Bog daj, da bi ne bilo vse res!), ki kažejo, da so sv. Oče dobro vedili, komu ni upati. Ta Napoleon je imel nar več s puntam opraviti, prejden so si ga bili Francozje cesarja izvolili. Zdaj pa se gre s Sardincam skleniti, ki je že toliko grešil zoper sv. Cerkev in pošteno katoliško Avstrijo. Oče sedanjiga sardinskiga kralja, Karol Albert, je v dveh vojskah hotel našimu cesarju Lombardijo poropati; ali slavni Radecki ga je bil premagal, in po poslednji nesrečni vojski je bil ponoči pobegnul ter kmalo potem na ptujim umrl. Njegov sin, sedanji sardinski kralj Viktor Emanuel, je bil prišel še tisto noč k maršalu Radeckimu milosti prosit in jo je našel, obljubil je bil, da bo miren, in dober sosed, pa se je lagal; kovariti je jel zoper Avstrijo, doma pa je duhovske dobra, samostane ali klostre ropal, da so mogli sv. Oče poslednjič svojo zvezo s tako nezvesto katoliško vlado pretergati in so roparske začetnike izobčili (odločili od družbe kat. Cerkve). S tem nezvestim kraljem, s tem zgubljenim sinom se je Napoleon sklenil, da bi našimu poštenimu cesarju laško deželo poropal. — našimu

ljubimu cesarju, ki so zraven tega tako zvest sin sv. matere katoliške Cerkve, in so ji vse s pogodbo z Rimam (konkordatam) zgubljene pravice povernili. Kje so v stanu sveti Oče v tako tehtnih rečeh popolnoma zaupanje do njega imeti, dokler ne začne krivic in napak popravljati, v ktere se je zamotal? — Že se sliši, da punt tudi v papeževih deželah zmeraj dalje sega, že več mest na zgornjih krajih se je sperlo zoper svojo pravno vlado in se hočejo sardinskemu kralju podvreči, tako Bolonja, Forli, Faenza, Imola, tudi od Ravene se nekaj enaciga sliši. Pravijo sicer da Napoleon in Viktor Emanuel s tem nista zadovoljna, Cavour pa de vender Bolonjeam obeta, da jih bo Sardinski kralj sprejel pod svojo brambo. (Ravno se sliši, da Viktor Em. noče poveljstva sprejeti nad Bolonjo.) Kmal se bo bolj natanko pokazalo, če je Napoleonu resnica z njegovimi zaterdbami.

Dobrotni darovi.

Za afrik. misijon.

Neka dobrotnica 1 fl. — Neka dev. brat. den. 1 fl. — Iz Teržica brat. den. 12 fl. — Z Verhpolja 3 fl. — Neka dobrotnica 3 fl. v dobre namene.

Pogovori z gg. dopisovarci.

G. B.: Nam je prav žal, in bomo skusili poravnati. — G. N. A.: Bomo vidili, če se bo dalo, prav radi. — P. V.: Se bo zgodilo. — G. L.: Prejeli, pa za zdaj se ne more.

Duhorske zadere.

V ljubljanski škofii. Beloskalska fara (Weissenfels) je podeljena dosedanjimu ondotnimu farnimu namestniku, gosp. Jožefu Vovku. Naslednji gg. duhovni pomočniki so prestavljeni: Jernej Lenček iz Žirov za nasamniga duh. pom. k sv. Petru; Anton Ahčin iz Poljan v Žiri; Franc Sporn iz Slavina za nasamnika k sv. Miheleu pri Nadanjeselu; Šimon Rupnik, duh. pom. in namestnik v Zagurji, v Slavino; Janez Sodnik z Jesenic v Begnje.

V lavantinski škofii. Č. g. Anton Ferme je izvoljen fajm. pri sv. Štefanu, — g. Štefan Vnuk pa lokalist v Zdolih. — Prestavljeni so gg. kaplani: Tomaž Mraz v Koprivnico, — Peter Cizej v šent-Juri, poleg Celja, — Franc Naprudnik v Brašloviče, — Janez Pajek v Žavec, — Juri Martinko v Vojnik, — Šimon Černosa v Konjice, — Janez Šribar na Sladko goro, — Jernej Guzej v zgornjo Polskavo, — Janez Pribošic v Šoštanj. — V službo stopijo novoposvečeni gg. bogoslovci: Peter Erjave v šen-Pavel pri Preboldu, — Boštjan Poznič v Razbor, — Andrej Kajtna v Črešnjice, — Jožef Kolarič k šent Jungerti na Pohorji, — Jožef Sorglehner v šen-Peter v Medvedovim selu, — Janez Zorko k Novi cerkvi, — Franz Walter v Sulebah, — Janez Košar v Vitanje. — Vsi bodo službe nastopili 1. maj. serpana. — Umerla sta čč. gg. Jožef Redlein, kaplan v počitku, — Franc Kavčič, kaplan v Žavecu. R. l. p. — G. Franc Pecrik, kaplan na zgornji Polskavi, prestopi iz naše škofije v Csanadsko škofijo na Ogerskim.

Naročevanje

na

„ZGODNJO DANICO“

za drugo polovico tekočiga leta 1859.

„Danica“ je častitim bravcam znana, njen pošteni namen in navadni obseg jim tudi ni skrit; torej skorej nimamo kaj več kramljati, razun tega potrebniga, da naj blagovolijo naročilo obnoviti, in pa nar hitrejši ko je moč, ker mesec h koncu uhaja in neprevidama bomo v drugi polovici tega leta.

„Danica“ velja: Za pol leta po pošti 1 gld. 35 kr. Za pol leta v tiskarnici 1 gld. 6 kr. n. d. Za polletno nošo na dom v Ljubljani se doplača 10 kr. n. d.